

The mediating role of psychological flexibility in the relationship between perceived parenting and self-actualization in married women and men

Samira Farzin¹, Hossein Mohagheghi², Abolghasem Yaghoobi³, Rasoul Kordnoghahi⁴

1. Ph.D Candidate in Educational Psychology, Department of Psychology, Faculty of Economics and Social Sciences, Bu-Ali Sina University, Hamedan, Iran. E-mail: farzin.sa89@yahoo.com

2. Associate Professor, Department of Psychology, Faculty of Economics and Social Sciences, Bu-Ali Sina University, Hamedan Iran. E-mail: h.mohagheghi@basu.ac.ir

3. Professor, Department of Psychology, Faculty of Economics & Social Sciences, Bu-Ali Sina University, Hamedan, Iran. E-mail: yaghoobi@basu.ac.ir

4. Professor, Department of Psychology, Faculty of Economics & Social Sciences, Bu-Ali Sina University, Hamedan, Iran. E-mail: r.kordnoghahi@basu.ac.ir

ARTICLE INFO

Article type:

Research Article

Article history:

Received 26 May 2024

Received in revised form
24 June 2024

Accepted 30 July 2024

Published Online 21
April 2025

Keywords:

self-actualization,
perceived parenting,
psychological flexibility,
married women and men

ABSTRACT

Background: Self-actualization which very few people succeed in achieving it, can lead to a feeling of happiness and life satisfaction. This developmental stage is based on the quality of people's perceived parenting that have experienced and the factors which have a role in it's formation indirectly. Married women and men, in the position of present or future parents, have a significant contribution in raising self-actualized people. However, the underlying factors of self-actualization in them as the most important educational model have not been identified so far, therefore they have been studied in this research.

Aims: The purpose of this study was evaluating the fit of the structural model of the relationship between perceived parenting, psychological flexibility and self-actualization in married women and men.

Methods: The research method was descriptive-correlational that conducted using structural equation modeling. The target population included all married women and men of Shiraz in 2023. The sample size included 409 people, selected by proportional stratified sampling method. Data were collected using Esmaeilkhani's self-actualization (2001); Grolnick et al.'s perceived parenting (1997); and Ben -Itzhak et al.'s psychological flexibility (2014) questionnaires, and in order to analyze the data, SPSS and AMOS software were utilized.

Results: The results indicated that the proposed model fit the data. Also, the direct paths of parental autonomy support to psychological flexibility, parental warmth to self-actualization, and psychological flexibility to self-actualization were significant ($P < 0.05$). Furthermore, based on the results of the Bootstrap Test, parental autonomy support had an indirect and significant effect on self-actualization with the mediating role of psychological flexibility.

Conclusion: According to the results of this research, in order to train self-actualized people in the society, it is recommended that the educational institutions especially departments of education and training have long-term and macro planning in addition to intra-organizational planning in line with self-actualization training courses based on optimal parenting and also psychological flexibility for married women and men.

Citation: Farzin, S., Mohagheghi, H., Yaghoobi, A., & Kordnoghahi, R. (2025). The mediating role of psychological flexibility in the relationship between perceived parenting and self-actualization in married women and men. *Journal of Psychological Science*, 24(146), 45-64. [10.52547/JPS.24.146.45](https://doi.org/10.52547/JPS.24.146.45)

Journal of Psychological Science, Vol. 24, No. 146, 2025

© The Author(s). DOI: [10.52547/JPS.24.146.45](https://doi.org/10.52547/JPS.24.146.45)

✉ **Corresponding Author:** Hossein Mohagheghi, Associate Professor, Department of Psychology, Faculty of Economics and Social Sciences, Bu-Ali Sina University, Hamedan Iran.
E-mail: h.mohagheghi@basu.ac.ir, Tel: (+98) 9183152301

Extended Abstract

Introduction

Self-actualization is largely dependent on a person's interaction with his/her family context (Steven Booth, & Cameron, 2020). According to Bronfenbrenner & Morris' (2006) bioecological model, Parents are the first ones who communicate with a person and have the most influential interactions in forming his/her future life. Achieving self-actualization is based on the quality of a person's perceived parenting that he/she has experienced, and the factors that indirectly contribute to it's formation. This growth process for an offspring requires acceptance, understanding of reality, dynamism, openness to new experiences, and creativity. Maslow (1973) listed several characteristics for self-actualized people; two of them included clear perception of reality and comfortable relations with it, and acceptance of (self, others and nature). Maslow (2015) also focused on here and now. Therefore, it can be stated that a variable which greatly facilitates being in the process of growth and self-actualization by considering the mentioned requirements and includes the cited characteristics in self-actualized people as well as focusing on the present time and place, in addition to these, it is closely related to variables related to family and parenting, is «psychological flexibility». Psychological flexibility causes a person to have commitment in action in addition to valuable behaviors (Tohig, Villardaga, Levin, & Hayes, 2015), which is essential for self-actualized people, because they have a sense of commitment towards their life and goals and also performing their actions in such a way that they are immersed in them.

It was observed in many researches that the self-actualization of children, students, and even in a small number of studies, teachers had been investigated, but the self-actualization of married women and men has been neglected despite their significant role in raising self-actualized people. While married women and men are the most important educational model compared to the other educational factors. So they have been studied as the target population in this research. If the underlying factors of self-actualization are identified in them, as the present or

future parents, the first important step will be taken in direction of raising and increasing self-actualized people in society.

Method

The research method was descriptive-correlational that conducted using structural equation modeling. The target population of this study included all married women and men of Shiraz in 2023. A total of 424 individuals were selected as a sample using by proportional stratified sampling method. After removing outlier data, the number of sample members was reduced to 409 people (205 women and 204 men). The research questionnaires included Esmaeilkhani' s self actualization questionnaire (2001) which had 25 items with a 4-option Likert scale from not at all (0) to Often (3), Grolnick et al.'s perceived parenting questionnaire (1997), which had 42 items (21 items for mother & 21 items for father), and 6 subscales with a 7-option Likert scale from completely disagree (1) to completely agree (5), and Ben-Itzhak et al.' s psychological flexibility questionnaire (2014) which had 20 items and 5 subscales with a 6-option Likert scale from not at all (1) to very much (6). Finally, the collected data were analyzed both descriptively and inferentially. Descriptive statistics, included means and standard deviations. Additionally, inferential analysis involved examining relationships between variables using Pearson's correlation coefficients and structural equation modeling. Data analysis was conducted using SPSS and AMOS software.

Results

It is worth mentioning that all structural equation modeling assumptions, such as the normality of the data, Linearity, non-multicollinearity, independence of errors and outliers were checked and confirmed using appropriate tests, including: Kolmogorov-Smirnov test, scatterplot, variance inflation factor (VIF) and statistical tolerance, Durbin-Watson's (DW) test, respectively. Therefore, structural equation modeling could be used to check the relationships between research variables. The fit indices were examined, the results of which are presented below.

The ratio of the chi-square (χ^2) to its degrees of freedom (df) was 3.86, which is more than 3, indicating an acceptable fit of the model. The goodness-of-fit index (GFI), adjusted goodness-of-fit index (AGFI), the normed fit index (NFI) and the Tucker-Lewis Index (TLI) were equal to 0.87, 0.85, 0.88 and 0.89, respectively, that all these values exceeded the acceptable threshold of 0.85. Also increased fit index (IFI) and comparative fit index (CFI) were both equal to 0.90 which signified a great fit. Also the root mean square error of approximation

(RMSEA) which was equal to 0.07 and between 0.05 and 0.08, indicated moderate model fit, in addition the p-value was below 0.05.

In light of the above information and the quantitative fit indices, it can be concluded that the research model had a good fit. Consequently, the model of self actualization based on perceived parenting with the mediation role of psychological flexibility in married women and men was supported. Next, the structural relationships (direct effects) were examined, the results of which are presented in Table 1.

Table 1. Path coefficients of the research structural model

Direct effects	Non-standard coefficient (B)	standard coefficient (β)	The standard error (S.E.)	Critical ratio (T)	significance level
parental autonomy support to psychological flexibility	0.02	0.12	0.009	2.28	0.02
Psychological flexibility to self actualization	0.14	0.54	0.01	7.99	0.001
Parental warmth to self actualization	0.01	0.30	0.003	6.24	0.001

According to table 1, parental autonomy support with a standard coefficient of 0.12 was able to predict psychological flexibility positively; psychological flexibility with a standard coefficient of 0.54 was able

to predict self-actualization positively; also parental warmth with a standard coefficient of 0.30 was able to predict self actualization positively ($P < 0.05$).

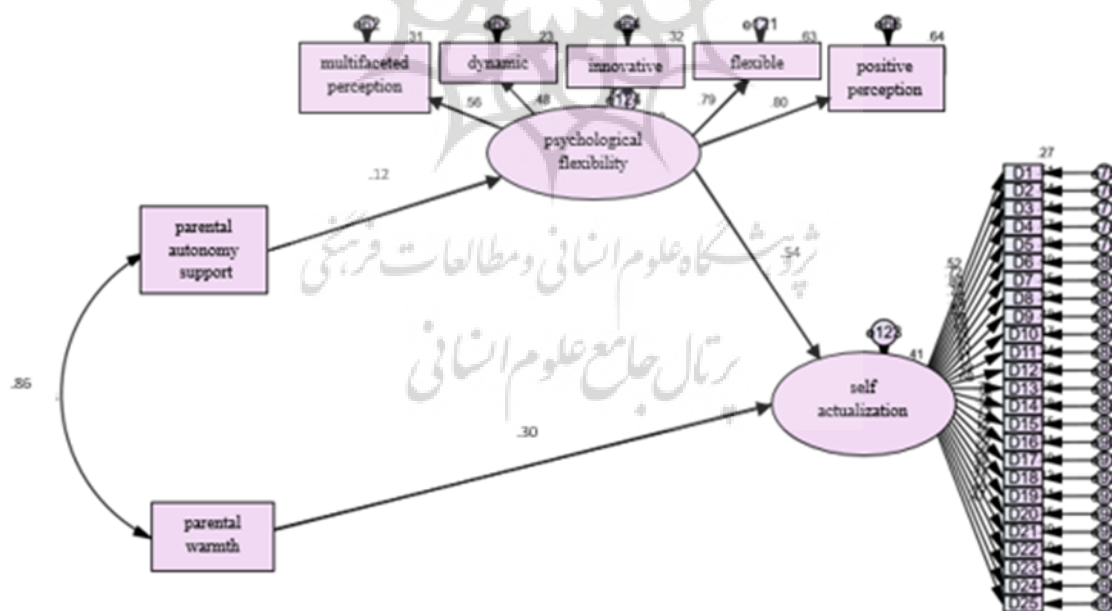

Figure 1. The final model of the study

Conclusion

As mentioned in previous section, three of the direct paths were significant in this research. According to the order of significant direct paths presented, these

findings were consistent with the results observed in other studies, including respectively: 1) Twiselton, et al. (2020); Singh, & Mofrad (2015); Williams, et al. (2012) 2) Poorsheikhali, & Alavi (2015); Otway, &

Carnelly (2012) and 3) Beitel, et al. (2014); Ryumshina (2013).

In the explanation of this finding, it can be stated that the perception of married women and men about satisfying their need for affection by their parents, and also their parental autonomy support had led to their self-actualization through psychological flexibility. According to Bowlby's viewpoint (1969), the good characteristic of parents is providing security for the offspring so that he/she can communicate with the outside world and fulfilling his/her emotional needs. Therefore, it can be said that probably married women and men's parents, by expressing balanced warmth to them and also creating security and sense of trust in the world around, had pushed them towards autonomy in accomplishing their work independently and by trial and error. Consequently, they had been able to discover the factors and obstacles as well as the various ways to achieve their goals and overcome obstacles gradually. Therefore, they would learn to have a positive interpretation and evaluation of the situations, accept all aspects of their existence as well as the current situation instead of avoiding them. They would also be enthusiastic and capable to feel and think with openness to new experiences and to adapt with new situations and stressful conditions. All of which are signs of psychological flexibility that had placed participating married women and men in the process of talents and capabilities development,

because the mentioned items are the prerequisites for self-actualization formation. According to the results of this research, in order to train self-actualized people in the society, it is recommended that the educational institutions especially departments of education and training, have longterm and macro planning in addition to intra- organizational planning in line with self-actualization training courses based on optimal parenting and also psychological flexibility for married women and men.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines: This article is extracted from the Ph. d dissertation of the first author in department of psychology, Faculty of Economic and Social Sciences, at Bu-Ali Sina University which has been approved. In order to comply with the ethical principles, informed consent was obtained from the participants to participate in the present research. Their names and details of birth certificates were not requested and each questionnaire was marked with a number so as to ensure the confidentiality and protection of participants' identity information.

Funding: This study was conducted as a Ph. D dissertation with no financial support.

Authors' Contribution: The first author was the student and senior author, the second was supervisor and the third and Forth were the advisors.

Conflict of interest: The authors declare no conflict of interest for this study.

Acknowledgments: I would like to appreciate the supervisor, advisors, research team, and participants of the present study.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

نقش میانجی گر انعطاف پذیری روانشناختی در رابطه بین فرزند پروری ادراک شده و خود شکوفایی در زنان و مردان متأهل

سمیرا فرزین^۱، حسین محقق^۲، ابوالقاسم یعقوبی^۳، رسول کردنوقایی^۴

۱. دانشجوی دکتری روانشناسی تربیتی، گروه روانشناسی، دانشکده علوم اقتصادی و اجتماعی، دانشگاه بوعلی سینا، همدان، ایران.

۲. دانشیار، گروه روانشناسی، دانشکده علوم اقتصادی و اجتماعی، دانشگاه بوعلی سینا، همدان، ایران.

۳. استاد، گروه روانشناسی، دانشکده علوم اقتصادی و اجتماعی، دانشگاه بوعلی سینا، همدان، ایران.

۴. استاد، گروه روانشناسی، دانشکده علوم اقتصادی و اجتماعی، دانشگاه بوعلی سینا، همدان، ایران.

چکیده

مشخصات مقاله

نوع مقاله:

پژوهشی

تاریخچه مقاله:

دریافت: ۱۴۰۳/۰۳/۰۶

بازنگری: ۱۴۰۳/۰۴/۰۴

پذیرش: ۱۴۰۳/۰۵/۰۹

انتشار برخط: ۱۴۰۴/۰۲/۰۱

کلیدواژه‌ها:

خود شکوفایی،

فرزند پروری ادراک شده،

انعطاف پذیری روانشناختی،

زنان و مردان متأهل

زمینه: خود شکوفایی که تعداد بسیار اندکی از افراد موفق به دستیابی به آن می گردند، می تواند منجر به احساس خوشبختی و رضایت از زندگی گردد. این مرحله رشدی مبتنی بر ادراک افراد از کیفیت فرزند پروری که تجربه کرده اند و عواملی که به طور غیر مستقیم در شکل گیری آن نقش دارند می باشد. زنان و مردان متأهل در جایگاه والدین فعلی یا آینده، در پرورش افراد خود شکوفا سهم به سزایی دارند. با این وجود عوامل زمینه ساز خود شکوفایی در آنان به عنوان مهم ترین الگوی تربیتی تاکنون شناسایی نشده است، بنابراین در این پژوهش مورد مطالعه قرار گرفته اند.

هدف: این پژوهش با هدف ارزیابی برازش مدل ساختاری از روابط بین فرزند پروری ادراک شده، انعطاف پذیری روانشناختی و خود شکوفایی در زنان و مردان متأهل انجام شد.

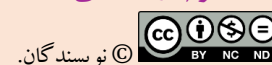
روش: روش این پژوهش پژوهش توصیفی- همبستگی بود که با استفاده از مدل یابی معادلات ساختاری انجام شد. جامعه پژوهش شامل تمامی زنان و مردان متأهل شهر شیراز در سال ۱۴۰۱ بود. حجم نمونه شامل ۴۰۹ نفر بوده که به شیوه نمونه گیری طبقه ای نسبی انتخاب شدند. جهت گردآوری داده ها پرسشنامه های خود شکوفایی اهواز اسماعیل خانی (۱۳۸۰)، فرزند پروری ادراک شده گرونیچ و همکاران (۱۹۹۷) و انعطاف پذیری روانشناختی بن ایتراک و همکاران (۲۰۱۴) و به منظور تحلیل داده ها، نرم افزارهای SPSS و AMOS مورد استفاده قرار گرفتند.

یافته ها: بر مبنای یافته ها، مسیر مستقیم حمایت والدین از خود پروری بر انعطاف پذیری روانشناختی، مهرورزی والدین و انعطاف پذیری روانشناختی بر خود شکوفایی معنادار شد. همین طور بر اساس نتایج آزمون بوت استراپ، حمایت والدین از خود پروری با نقش میانجی انعطاف پذیری روانشناختی بر خود شکوفایی اثر غیر مستقیم و معنادار داشته است ($P < ۰/۰۵$).

نتیجه گیری: با توجه به نتایج این پژوهش، به منظور پرورش افراد خود شکوفا در جامعه پیشنهاد می گردد نهادهای تربیتی به ویژه اداره های آموزش و پرورش، علاوه بر برنامه ریزی درون سازمانی، برنامه ریزی بلندمدت و کلان جهت دوره های آموزشی خود شکوفایی مبتنی بر فرزند پروری مطلوب و نیز انعطاف پذیری روانشناختی برای زنان و مردان متأهل داشته باشند.

استناد: فرزین، سمیرا؛ محقق، حسین؛ یعقوبی، ابوالقاسم؛ و کردنوقایی، رسول (۱۴۰۴). نقش میانجی گر انعطاف پذیری روانشناختی در رابطه بین فرزند پروری ادراک شده و خود شکوفایی در زنان و مردان متأهل. مجله علوم روانشناختی، دوره ۲۴، شماره ۱۴۶، ۴۵-۶۴.

مجله علوم روانشناختی، دوره ۲۴، شماره ۱۴۶، ۱۴۰۴. DOI: [10.52547/JPS.24.146.45](https://doi.org/10.52547/JPS.24.146.45)

© نویسندگان.

✉ نویسنده مسئول: حسین محقق، دانشیار، گروه روانشناسی، دانشکده علوم اقتصادی و اجتماعی، دانشگاه بوعلی سینا، همدان، ایران. h.mohagheghi@basu.ac.ir

تلفن: ۰۹۱۸۳۱۵۲۳۰۱

مقدمه

خودشکوفایی^۱ گرایش بنیادین هر شخص برای بهره‌برداری کامل از استعداد، ظرفیت‌ها و نیروهای بالقوه است، به طوری که فرد به بیشترین ادراک از خود و یکپارچگی کامل نیازهای جسمانی، اجتماعی، ذهنی و عاطفی برسد (مازلو، ۱۹۷۰؛ واندن باس، ۲۰۰۷). بر اساس دیدگاه مزلو خودشکوفایی به ندرت در ۲ درصد انسان‌ها آن هم در بزرگسالی دیده می‌شود (فیست و همکاران، ۲۰۲۱) که این میزان بسیار اندکی می‌باشد. به عقیده مزلو (۱۹۴۳)، یک نوازنده باید بنوازد، یک نقاش باید نقاشی کند و یک شاعر باید بنویسد، اگر قرار است در نهایت در صلح با خودش (خوشحال) باشد. آن‌چه یک انسان می‌تواند باشد باید باشد، این نیاز را ممکن است خودشکوفایی بنامیم.

در مسیر رسیدن به خودشکوفایی، نه تنها انسان با فراز و نشیب‌های اجتماعی شدن رو به رو می‌شود، بلکه برای رسیدن به آن شرایط خاصی نیاز است؛ این شرایط چیزی نیست جز آن که فرد با فردی در رابطه باشد که همخوان و اصیل باشد، و همدلی و توجه مثبت نامشروط داشته باشد (الکینز، ۲۰۱۹). هم چنین خودشکوفایی تا حد زیادی به تعامل فرد با بافت بومی و خانوادگی خود وابسته است (استیون بوث و کامرون، ۲۰۲۰). بر اساس مدل زیست‌بوم شناختی (برونفن برنر و موریس، ۲۰۰۶) خانواده محیطی است که در آن افراد به طور مستقیم در تعامل هستند و والدین اولین کسانی هستند که با فرد ارتباط برقرار می‌کنند و تأثیر گذارترین برخوردها و تعاملات را در شکل‌گیری ساختار زندگی آینده وی دارند. بنابراین والدین می‌توانند با اعمال سبک فرزندپروری مناسب و همدلی و توجه مثبت نامشروط سهم عمده‌ای در رشد فرزندان داشته باشند. سبک‌های فرزندپروری به الگوی رفتارهای والدین با فرزندان و محیط پرشوری که والدین در آن فرزندان خود را تربیت می‌کنند اشاره دارد (دارلینگ و استین برگ، ۱۹۹۳)، و فرزندپروری ادراک شده^۲ نیز به برداشت و درک فرزندان از کیفیت فرزندپروری والدین اطلاق می‌شود. در حقیقت منظور از فرزندپروری ادراک شده، ادراک فرد از تجارب زیسته فرزندپروری خود می‌باشد. شواهد تجربی نیز اهمیت نقش باورها و ادراکات فردی را در سلامت روان بر حسب ادراک از محیط خانواده تأیید می‌کنند (وینکه توتورا و همکاران،

۲۰۰۹). در حقیقت محیط خانواده یک عامل مهم برای رشد خود است (هارتر، ۲۰۱۵) و از آنجایی که فرزندپروری والدین از کودکی تا بزرگسالی در حال ظهور است، مراقبت والدین با جهت‌گیری خوش‌بینانه‌تر و دقیق‌تر فرزندان نسبت به آینده مرتبط است (نیپوس و ویلی، ۲۰۱۳؛ سگینر و همکاران، ۲۰۰۴)، چرا که والدین به عنوان اولین عوامل اجتماعی کردن فرزندان نقش مهمی در تحول روانی و اجتماعی و ارضای نیازهای روانی آنها دارند (فلاح نژاد و همکاران، ۱۴۰۳). بدین سبب می‌توان ادعا نمود که روش‌های فرزندپروری نامناسب، آسان‌گیری و نیز سخت‌گیری والدین می‌توانند از خودشکوفایی جلوگیری کنند و مانعی بر سر راه آن باشند (گرویدیستوا و همکاران، ۲۰۱۹). در همین راستا در پژوهش سارسی بولت (۲۰۱۸) یکی از موانع رشد خودشکوفایی، موانع مرتبط با والدین (فرزندپروری) کشف شد. هم چنین یافته‌های پژوهش خالد و همکاران (۲۰۲۱) و پورشیخ علی و علوی (۲۰۱۵) حاکی از وجود ارتباط معنادار بین فرزندپروری و خودشکوفایی می‌باشند.

بر اساس مطالب مورد اشاره می‌توان بیان نمود که دست‌یابی به مرحله خودشکوفایی، در سایه نوع ادراک فرد از کیفیت فرزندپروری که تجربه کرده است رخ می‌دهد و این فرآیند رشد برای فرزند مستلزم پذیرش و درک واقعیت، پویایی، گشودگی به تجربه و خلاقیت می‌باشد. مازلو (۱۹۷۳) ویژگی‌های متعددی را برای افراد خودشکوفاب برشمرده است؛ دو مورد از آن ویژگی‌ها، درک بهتر واقعیت و برقراری رابطه سهل‌تر با آن و پذیرش (خود، دیگران و طبیعت) می‌باشد. هم چنین مزلو بر اینجا و اکنون تمرکز داشت (مازلو، ۲۰۰۲). علاوه بر این‌ها، از آنجایی که انسان در یک فرآیند دائمی تکامل به اشکال بالاتر و بالاتر انسانیت است که این خود او دائماً فراتر از خودهای قبلی می‌رود، و نیز با در نظر گرفتن این مطلب که نیروی بالقوه انسان متناهی نیست، بی‌نهایت است و هیچ محدودیتی برای فرآیند تبدیل شدن وجود ندارد (الیم، ۱۹۶۸)، می‌توان بیان نمود متغیری که زمینه تکامل و تحقق توانمندی‌های وجودی و قرار گرفتن در فرآیند رشد و خودشکوفایی با در نظر گرفتن ملزومات ذکر شده را بسیار تسهیل نموده و دو ویژگی مورد اشاره در افراد خودشکوفاب و همچنین تمرکز بر زمان و مکان حال را در بر می‌گیرد و علاوه بر این‌ها ارتباط نزدیکی با متغیرهای مرتبط با خانواده و فرزندپروری دارد، انعطاف‌پذیری

^۱. self-actualization

^۲. perceived parenting

روانشناختی^۱ می‌باشد. انعطاف‌پذیری روانشناختی به معنای توانایی برای تماس کامل با لحظه حال به عنوان یک انسان آگاه و هم‌چنین تغییر و یا ادامه رفتار، زمانی که چنین کاری در خدمت اهداف با ارزش هستند، می‌باشد (هیز و همکاران، ۲۰۰۶). در حقیقت انعطاف‌پذیری روانشناختی با توانایی شخص برای واکنش مناسب به شرایط مختلف و نیازهای عاطفی به منظور دستیابی به اهداف مشخص می‌شود (کاشدان و روتنبرگ، ۲۰۱۰؛ لاندسترا و همکاران، ۲۰۱۳). در مسیر رسیدن به اهداف، عدم وجود رفتارهایی که در راستای ارزش‌های فرد باشند، موجب می‌شود که فرد احساس کند زندگی‌اش بدون معنا و هدف است و یا زندگی‌اش را سراسر درد و رنج احساس کند. همچنین دارا بودن انعطاف‌پذیری روانشناختی سبب می‌شود که فرد علاوه بر رفتارهای ارزشمندانه، دارای تعهد در عمل نیز باشد (شکری و مهری‌نیا، ۱۳۹۹). بنابراین این سازه از پذیرش و تعهد درمانی مشتق شده است (هیز و همکاران، ۱۹۹۹) و از شش فرآیند زیربنایی به هم پیوسته تشکیل شده است که شامل پذیرش، جدایی شناختی، تماس با زمان حال، چارچوب شخصی، روشن شدن ارزش‌ها و اقدام متعهدانه می‌باشد (کیاروچی و همکاران، ۲۰۱۰). انعطاف‌پذیری روانشناختی تا حد زیادی تحت تأثیر سبک فرزندپروری و نیز زمینه‌ای که فرزندان در آن رشد می‌کنند می‌باشد. نتایج پژوهش ویلیامز و همکاران (۲۰۱۲) تأییدی بر این مطلب است. هم‌چنین بر اساس نتایج پژوهش سینگ و مفرد (۲۰۱۵) والدینی که گرما و استقلال بیشتری را فراهم می‌کنند، فرزندان را پرورش می‌دهند که انعطاف‌پذیری روانشناختی بیشتری را نشان می‌دهند. در همین راستا، نتایج پژوهش پنگ‌هو و همکاران (۲۰۲۱) نشان داد که سبک فرزندپروری منفی می‌تواند انعطاف‌ناپذیری روانشناختی را پیش‌بینی کند. هم‌چنین نتایج پژوهش تویسلتون و همکاران (۲۰۲۰)؛ سینگ و مفرد (۲۰۱۵)؛ ویلیامز و همکاران (۲۰۱۲) حاکی از وجود ارتباط معنادار بین این دو متغیر می‌باشند.

بنابراین از آنجایی که خودشکوفایی می‌تواند جایگاه خوبی به افراد دهد و دستیابی به سطح دلخواه موفقیت، شادی و رضایت از زندگی را به ارمغان بیاورد، لزوم انجام پژوهش‌هایی که بتوانند عوامل زمینه‌ساز بیرونی و درونی خودشکوفایی را مورد بررسی قرار دهند بیش از پیش احساس

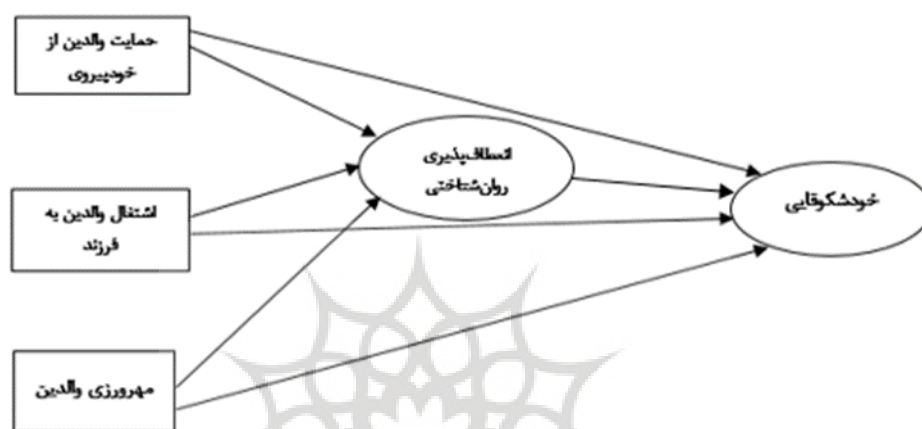
می‌شود. از آنجایی که این مرحله رشدی نخست در سایه نوع ادراک افراد از کیفیت فرزندپروری که تجربه کرده‌اند و عواملی که به طور غیر مستقیم در شکل‌گیری آن نقش دارند قرار دارد، لذا در این پژوهش مهم‌ترین عامل زمینه‌ساز بیرونی، یعنی فرزندپروری ادراک شده و یکی از مهم‌ترین عوامل زمینه‌ساز درونی آن یعنی انعطاف‌پذیری روانشناختی در نظر گرفته شد. نتایج پژوهش بیتل و همکاران (۲۰۱۴)؛ ریومشینا (۲۰۱۳)؛ و ابراهه، زاده محمدی و شایگان‌فر (۱۳۹۶) حاکی از ارتباط معنادار بین انعطاف‌پذیری روانشناختی و خودشکوفایی می‌باشند.

با مطالعه بسیاری از پژوهش‌های داخلی و خارجی صورت گرفته در زمینه ارتباط بین فرزندپروری ادراک شده با انعطاف‌پذیری روانشناختی، و نیز فرزندپروری ادراک شده و خودشکوفایی، مشاهده شد که در اغلب پژوهش‌ها ارتباط بین «سبک‌های فرزندپروری» و انعطاف‌پذیری روانشناختی و خودشکوفایی مورد بررسی قرار گرفته است و پژوهشی یافت نشد که ارتباط بین فرزندپروری ادراک شده با متغیرهای ذکر شده را مورد مطالعه قرار داده باشد. هم‌چنین در اغلب پژوهش‌ها خودشکوفایی کودکان، دانش‌آموزان، دانشجویان و حتی در تعداد اندکی از پژوهش‌ها خودشکوفایی معلمان مورد بررسی قرار گرفته است، اما خودشکوفایی زنان و مردان متأهل علی‌رغم نقش اساسی آنان مورد توجه پژوهشگران قرار نگرفته است. بدین سبب در این پژوهش جامعه هدف زنان و مردان متأهل در نظر گرفته شدند، چراکه زنان و مردان متأهل به عنوان هسته و الگوی تربیتی و نیز در جایگاه والدین فعلی یا آینده نقش بسیار مهم‌تری نسبت به سایر عوامل تربیتی دارند. بنابراین با شناسایی عوامل زمینه‌ساز شکل‌گیری خودشکوفایی در آنان، اولین گام مهم در جهت پرورش و افزایش افراد خودشکופا در جامعه برداشته خواهد شد. چرا که به عقیده اوی و همکاران (۲۰۱۵) زندگی خانوادگی اولین مدرسه فرزندان برای تثبیت خودشان است، از این رو می‌توان بیان نمود تا زمانی که والدین خودشان افرادی خودشکופا نباشند، در پرورش فرزندان خودشکופا به نحو مطلوب و یا به میزان کافی مؤثر نخواهند بود، زیرا والدینی که خودشان به مرحله خودشکوفایی دست یافته‌اند، به احتمال بسیار زیاد مسیر رسیدن به خودشکوفایی، کمال و رشد استعدادهای فرزندان‌شان را بهتر و بیشتر

¹. psychological flexibility

شاهد خواهیم بود و حتی با پدیده فرسودگی تحصیلی، شغلی و عاطفی به میزان کمتری مواجه خواهیم شد.

بنابراین پژوهش پیش رو به دنبال پاسخ به این سؤال پژوهشی است که «آیا فرزند پروری ادراک شده زنان و مردان متأهل یا میانجی گری انعطاف پذیری روانشناختی در خود شکوفایی آنان نقش معنادار دارد؟» بر اساس مبانی نظری و تجربی مورد اشاره، آزمون تجربی مدل مفهومی زیر در زنان و مردان متأهل مورد توجه پژوهشگر قرار گرفت.

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

اکتفا نشد و حدود ۱۰ درصد بیش از مقدار مذکور بر اساس روش مورگان، یعنی نمونه ای به حجم ۴۲۴ نفر زن و مرد متأهل انتخاب شدند که با توجه به ریزش تعداد آزمودنی ها در نهایت به ۴۰۹ نفر رسید.

روش

الف) طرح پژوهش و شرکت کنندگان: روش این پژوهش توصیفی -

همبستگی مبتنی بر مدل معادلات ساختاری بود. جامعه آماری شامل تمامی زنان و مردان متأهل ساکن شهر شیراز در سال ۱۴۰۱ بود. اگرچه اطلاعاتی در مورد تعداد زنان و مردان متأهل شهر شیراز در سال ۱۴۰۱ بر روی سایت ثبت احوال شیراز گزارش نشده است اما بر اساس آخرین سرشماری صورت گرفته در سال ۱۳۹۵، تعداد خانوارهای شهر شیراز ۵۶۷،۵۶۷ اعلام شده است. لذا با در نظر گرفتن یک زوج برای تعداد خانوارهای اعلام شده، به نظر می رسد به طور تقریبی ۱،۱۳۵،۰۰۰ زن و مرد متأهل وجود دارد.

بر اساس دیدگاه کلاین (۲۰۱۶) حداقل حجم نمونه مورد نیاز برای انجام مدل سازی معادلات ساختاری ۲۰۰ آزمودنی می باشد، هم چنین جهت نمونه گیری در جامعه ای با حجم زیاد از روش مورگان نیز استفاده می شود که بر اساس این روش، حجم نمونه لازم ۳۸۴ می باشد، اما به علت ریزش احتمالی تعداد آزمودنی ها و افزایش دقت اندازه گیری، به این حداقل میزان

ب) ابزار پرسشنامه خود شکوفایی اهواز^۱ (ASAI): توسط اسماعیل خانی در سال ۱۳۸۰ به منظور سنجش میزان خود شکوفایی ساخته شده است. مبنای فرم نهایی آن، پرسشنامه ۵۰ ماده ای خود شکوفایی لستر (۱۹۹۰) است. در این پرسشنامه دارای ۲۵ گویه و طیف پاسخگویی ۴ درجه ای لیکرت از هرگز تا اغلب اوقات (هرگز=۰، به ندرت=۱، گاهی اوقات=۲، اغلب اوقات=۳) می باشد. حد پایین نمره کل حاصل از این مقیاس ۲۵ (خود شکوفایی ضعیف)، حد متوسط ۶۲ (خود شکوفایی متوسط) و حد بالای نمرات ۱۰۰ (خود شکوفایی قوی) می باشد. اعتبار محتوایی این پرسشنامه توسط اساتید متخصص دانشگاه شهید چمران مورد تأیید قرار گرفت و با استفاده از روش

^۱. Ahvaz Self-Actualization Inventory

آماري تحليل عوامل تعداد گويه‌ها از ۸۹ ماده به ۲۵ مورد تقليل يافت. همچنين جهت بررسي اعتبار اين مقياس، با ارائه همزمان مقياس خودشكوفايي با پرسشنامه اضطراب ANQ، پرسشنامه عزت نفس کوپر اسميت و پرسشنامه افسردگي بک ارزيابي شد. ضريب پاايي اين مقياس با دو روش بازآزمائي و آلفاي کرونباخ سنجيده شد، که با روش آلفاي کرونباخ معادل ۰/۹۲ به دست آمد (اسماعيل خاني، ۱۳۸۰). مجموع ضرايب پاايي اين مقياس رضاييت بخش و ضرايب اعتبار آن معنادار بودند. بنابر اين مقياس جهت کاربرد در پژوهش‌هاي روانشناختي و شناسايي افراد خودشکوف و ايجاد شرايط لازم است. در پژوهش صميمي و همکاران (۱۳۹۹) پاايي اين مقياس ۰/۸۷ گزارش شده است و در اين پژوهش نيز ميزان پاايي اين مقياس ۰/۹۳ به دست آمد.

پرسشنامه فرزند‌پروري ادراک شده^۱ (POPS): توسط گرونيك و همکاران در سال ۱۹۹۷ ساخته شد. اين پرسشنامه در دو نسخه کودکان و كالج تهيه شده است، که در اين پژوهش از نسخه كالج استفاده شد. تعداد گويه‌هاي اين مقياس شامل ۲۱ گويه برای مادر و ۲۱ گويه برای پدر می‌باشد. هم‌چنين ۶ خرده مقياس شامل (اشتغال مادر به فرزند، اشتغال پدر به فرزند، حمايت مادر از خودپيروي، حمايت پدر از خودپيروي، مهرورزي مادر، مهرورزي پدر) می‌باشد. خرده مقياس مهرورزي برای هر يك از والدين دارای ۶ عبارت، اشتغال به فرزند ۶ عبارت و حمايت از خودپيروي ۹ عبارت می‌باشد. پاسخ‌دهي به سؤالات اين پرسشنامه بر اساس مقياس ليكرت هفت درجه‌اي بود. در اين پيوستار عدد ۱ مخالفت كامل، عدد ۷ موافقت كامل و عدد ۴ حد وسط را نشان می‌دهد. روايي اين ابزار در پژوهش گرونيك و همکاران (۱۹۹۷) از طريق همبستگي بين متغيرها محاسبه شد و مورد تأييد قرار گرفت. هم‌چنين پاايي اين مقياس در پژوهش آنان با استفاده از آلفاي كرونباخ بين ۰/۷۹ تا ۰/۸۶ گزارش شده است. روايي نسخه فارسي اين مقياس در پژوهش تنهاي رشوانلو (۱۳۸۷) نيز مورد تأييد قرار گرفته است. هم‌چنين نتايج تحليل عملي اکتشافی با الگوی بيشينه درست نمايي و چرخش واريماكس نشان داد که پس از حذف دو سؤال، اين مقياس در نمونه ايراني زیر شش عامل بار می‌شود. در نسخه فارسي ضرايب آلفاي كرونباخ برای خرده مقياس‌ها به ترتيب برابر با ۰/۸۷، ۰/۹۳،

۰/۸۲، ۰/۸۸، ۰/۸۴ و ۰/۹۳ و برای كل مقياس ۰/۸۳ به دست آمده است. در اين پژوهش، ميزان پاايي كل مقياس ۰/۹۵ و پاايي مؤلفه اشتغال والدين به فرزند ۰/۸۵، مؤلفه حمايت والدين از خودپيروي ۰/۸۹، و مؤلفه مهرورزي والدين ۰/۸۹ به دست آمد.

پرسشنامه انعطاف‌پذيري روانشناختي^۲ (PFQ): توسط بن ايتزاك و همکاران در سال ۲۰۱۴ تدوين و توسط صفرزائي و همکاران در سال ۱۳۹۹ در ايران هنجاريابي شد. اين ابزار شامل ۲۰ گويه است و نمره گذاري آن بر اساس يك مقياس ليكرت ۶ ارزشي بوده که عدد ۱ در اين مقياس به معنای هرگز و عدد ۶ به معنای خيلي زياد است. دسته‌بندي پاسخ‌ها به صورت ۱ تا ۶ است و نمره كل از ۲۰ تا ۱۲۰ است. نمره بالاتر در اين پرسشنامه، انعطاف‌پذيري روانشناختي بيشتر را نمايش می‌دهد. پرسشنامه انعطاف‌پذيري روانشناختي اولين ابزار برای بررسي انعطاف‌پذيري روانشناختي به صورت اختصاصي و جامع است. در پژوهش بن ايتزاك و همکاران (۲۰۱۴) برای بررسي روايي همگرا يك همبستگي مثبت ميان پرسشنامه انعطاف‌پذيري روانشناختي و مقياس خودكارآمدی و مقياس گشودگي و يك همبستگي منفي با پرسشنامه دگماتيسم يافت شد. هم‌چنين پاايي اين مقياس در پژوهش آنان با استفاده از روش آلفاي كرونباخ ۰/۹۸ به دست آمد. جهت بررسي روايي سازه در نسخه فارسي از تحليل عملي اکتشافی و تأييدي استفاده شده و به منظور بررسي اعتبار محاسبه، ضريب آلفاي كرونباخ انجام شد. تحليل عملي نشان داد که اين پرسشنامه ۵ عامل دارد که عبارتند از: تفسير مثبت از تغيير، در نظر گرفتن خود به عنوان فردي منعطف، در نظر گرفتن خود به عنوان فردي گشوده و خلاق، تفسير واقعيّت به عنوان پويا و قابل تغيير بودن، و تغيير واقعيّت به عنوان چندوجهي بودن. همساني دروني گويه‌هاي پرسشنامه انعطاف‌پذيري روانشناختي برابر ضريب آلفاي ۰/۸۹ به دست آمد که بيانگر پاايي مطلوب اين پرسشنامه است. بر اساس نتايج تحليل عملي اکتشافی و تأييدي، پرسشنامه انعطاف‌پذيري روانشناختي از روايي و اعتبار قابل قبول در دانشجويان برخوردار بود. در اين پژوهش ميزان پاايي اين مقياس ۰/۸۴ به دست آمد.

^۱. Perception of Parental Scale

^۲. Psychological Flexibility Questionnaire

ج) روش اجرا

روش نمونه گیری در این پژوهش به صورت نمونه گیری طبقه ای نسبی بود. بدین صورت که شهر شیراز بر اساس تقسیمات شهری شهرداری شیراز شامل ۱۱ منطقه بوده، بنابراین ۱۱ طبقه نمونه گیری در نظر گرفته شد. نسبت

نمونه انتخابی از هر منطقه بر اساس نسبت اختصاص یافته به هر منطقه در جامعه در نظر گرفته شد. جدول ۱، اطلاعات جمعیت شناختی مناطق شیراز و تعداد نمونه انتخابی از هر منطقه را نشان می دهد.

جدول ۱. اطلاعات جمعیت شناختی مناطق شیراز و نسبت هر منطقه در جامعه

منطقه	جمعیت	نسبت در جامعه	تعداد نمونه	منطقه	جمعیت	نسبت در جامعه	تعداد نمونه
۱	۲۶۰,۸۸۵	۱۳٪	۵۵	۷	۱۳۳,۹۴۶	۷٪	۳۰
۲	۱۷۸,۱۱۶	۹٪	۳۸	۸	۷۵,۰۰۰	۴٪	۱۷
۳	۲۰۵,۷۷۵	۱۱٪	۴۷	۹	۱۸۹,۴۸۵	۱۰٪	۴۲
۴	۲۷۵,۱۱۸	۱۴٪	۵۹	۱۰	۲۰۱,۳۶۸	۱۰٪	۴۲
۵	۱۵۶,۱۰۵	۸٪	۳۴	۱۱	۱۵۰,۰۰۰	۸٪	۳۴
۶	۱۲۴,۰۰۰	۶٪	۲۶	-	-	-	-

یافته ها

جمع آوری داده ها به صورت پیمایشی و از طریق توزیع و جمع آوری نسخه کاغذی پرسشنامه ها توسط تیم پژوهش انجام شد، که آنان تلاش کردند با ارائه توضیحاتی راجع به اهداف و روند پژوهش و همچنین اطمینان بخشی به افراد از بابت محرمانه بودن

شرکت کنندگان در پژوهش شامل ۴۰۹ نفر زن و مرد متأهل (۲۰۵ نفر زن و ۲۰۴ نفر مرد) بود. اعضای نمونه ۵ طبقه گروه سنی را تشکیل دادند که گروه سنی زیر ۲۰ سال شامل ۴ نفر (۱٪)، محدوده ۲۰ تا ۳۰ سال شامل ۸۲ نفر (۲۰٪)، محدوده ۳۱ تا ۴۰ سال شامل ۲۱۴ نفر (۵۲/۳٪)، محدوده ۴۱ تا ۵۰ سال شامل ۸۸ نفر (۲۱/۵٪) و محدوده ۵۱ تا ۶۰ سال شامل ۲۱ نفر (۵/۱٪) بودند. جدول ۱ شاخص های توصیفی شامل کمترین و بیشترین نمره، میانگین، انحراف معیار، کجی و کشیدگی متغیرهای پژوهش در نمونه کل را نشان می دهد.

اطلاعات، رضایت شان را جهت شرکت در پژوهش جلب نمایند. ملاک های ورود شرکت کنندگان در پژوهش عبارت بودند از: تأهل (عدم لزوم به زوج بودن زنان و مردان متأهل با یکدیگر)، سکونت در شهر شیراز، دامنه سنی ۱۸ تا ۶۰ سال، دارای سواد خواندن و نوشتن، رضایت جهت شرکت در پژوهش؛ و ملاک های خروج از پژوهش شامل ناقص تکمیل شدن ابزارهای پژوهش و تمایل به انصراف از پژوهش بود.

شروع فرآیند جمع آوری داده های پژوهش از دی ماه تا اسفندماه سال ۱۴۰۱ (حدود ۳ ماه) به طول انجامید. در نهایت داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS-25 و AMOS-22 مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفتند.

جدول ۲. اطلاعات توصیفی مربوط به متغیرهای پژوهش

متغیر	حداقل نمره	حداکثر نمره	میانگین	انحراف استاندارد	کجی	کشیدگی
خودشکوفایی	۲۵	۱۲۵	۹۴/۴	۱۹/۴	-۰/۵۶	-۰/۴۰
حمایت والدین از خودپیروی	۲۱	۸۲	۵۶/۳	۱۲/۹	-۰/۲۷	-۰/۴۳
اشتغال والدین به فرزند	۱۳	۶۰	۳۸/۳	۱۰/۴	-۰/۲۰	-۰/۴۲
مهرورزی والدین	۱۴	۶۰	۴۵/۸	۱۰/۸	-۰/۷۰	-۰/۱۹
انعطاف پذیری روانشناختی	۴۹	۱۰۰	۸۲/۱	۱۰/۴	-۰/۴۱	-۰/۳۳

جدول ۳. ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش

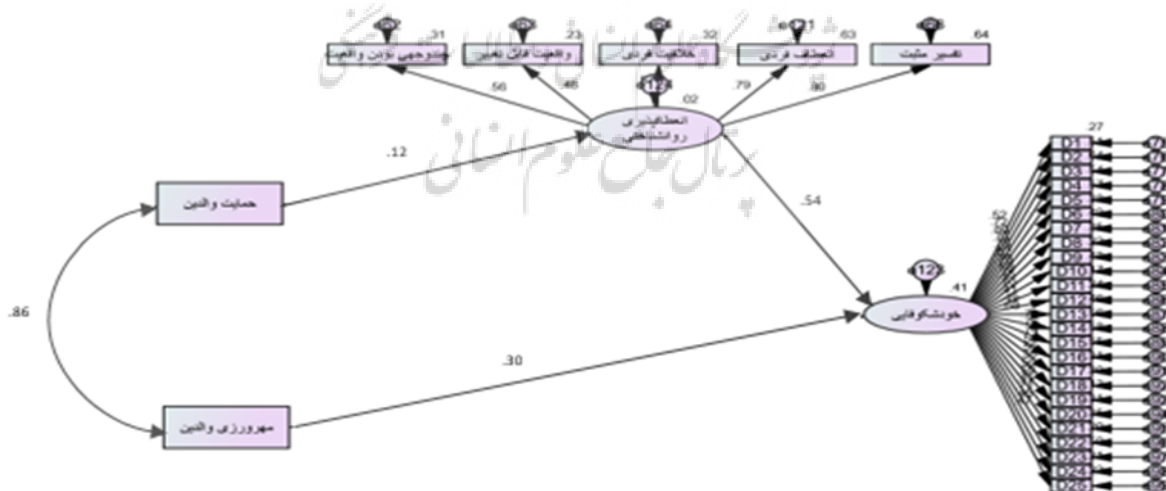
متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵
۱ خودشکوفایی	۱				
۲ حمایت والدین از خودپیروی	۰/۳۷**	۱			
۳ اشتغال والدین به فرزندان	۰/۳۳**	۰/۸۳**	۱		
۴ مهرورزی والدین	۰/۳۶**	۰/۷۶**	۱		
۵ انعطاف پذیری روانشناختی	۰/۴۷**	۰/۰۹	۰/۰۹	۰/۰۶	۱

** $p < 0/01$

بر اساس جدول ۳، نتایج همبستگی نشان داد که بین اغلب متغیرهای مختلف پژوهش رابطه مثبت و معناداری در سطح ۰/۰۱ وجود دارد.

جهت بررسی روابط متغیرهای پژوهش در قالب مدل سازی معادلات ساختاری، مفروضه های نرمال بودن، هم خطی چندگانه و استقلال خطاها مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. از این رو به منظور ارزیابی نرمال بودن متغیرهای پژوهش از شاخص های کجی و کشیدگی و نیز آزمون کولموگروف-اسمیرنوف استفاده شد. بر اساس نتایج، مقادیر شاخص های کجی و کشیدگی که در جدول ۱ گزارش شدند، در بازه $+2$ و -2 قرار داشتند که حاکی از عدم انحراف بیش از حد توزیع نمرات متغیرها از توزیع نرمال است. علاوه بر آن، بر اساس نتایج آزمون کولموگروف اسمیرنوف سطح معناداری تمامی متغیرها بیشتر از حد ۰/۰۵ حاصل شد. بنابراین مفروضه نرمال بودن توزیع داده ها تأیید شد. همچنین بر اساس نتایج آزمون باکس-ویسکر تعداد ۱۳ مورد از مجموع داده ها به عنوان داده های پرت

شناسایی و حذف شدند. استقلال داده ها نیز با استفاده از آماره دورین واتسون (DW) بررسی و به میزان ۱/۸۶ به دست آمد. از آنجایی که میزان مطلوب این آماره می بایست بین ۱/۵ الی ۲/۵ باشد، بدین سبب مقدار به دست آمده، بیانگر استقلال خطاها بود. لازم به ذکر است که عدم هم خطی چندگانه با استفاده از آماره تورم واریانس (VIF) و آماره تحمل مورد بررسی قرار گرفت. نتایج نشان گر آن بود که هیچ کدام از مقادیر آماره تحمل کوچکتر از حد مجاز ۰/۱ و هیچ کدام از مقادیر تورم واریانس بزرگتر از حد مجاز ۱۰ نبودند. هم چنین نتایج همبستگی که در جدول ۲ گزارش گردید، حاکی از وجود روابط معنادار بین اغلب متغیرهای پژوهش بود. بنابراین با توجه به نتایج حاصل از آزمون های آماری مورد اشاره و رعایت تمامی مفروضه های آماری، بررسی روابط متغیرهای پژوهش با استفاده از مدلیابی معادلات ساختاری امکان پذیر بود.

شکل ۲. مدل ساختاری نهایی

شکل بالا، مدل نهایی پژوهش، بعد از حذف مسیرهای غیرمعنادار را نشان می‌دهد. باید توجه داشت که مؤلفه اشتغال والدین به فرزند به دلیل نداشتن هیچ گونه مسیر معنادار با سایر متغیرها، از مدل حذف شده است. در ادامه ضرایب استاندارد و غیراستاندارد این مدل مورد بررسی قرار گرفته است. بر اساس نتایج جدول ۴، مسیر حمایت والدین از خودپروی به انعطاف‌پذیری روانشناختی دارای بتای ۰/۱۲، مسیر انعطاف‌پذیری روانشناختی به

خودشکوفایی دارای بتای ۰/۵۴ و مسیر مهرورزی والدین به خودشکوفایی دارای بتای ۰/۳۰ می‌باشند که همگی از نظر آماری معنادار می‌باشند. در جدول زیر نیز یافته‌های آزمون بوت استرپ برای ضریب مسیر غیر مستقیم مدل ساختاری پژوهش آورده است.

جدول ۴. ضرایب استاندارد و غیراستاندارد مسیرهای مستقیم در مدل ساختاری پژوهش

مسیر	ضرایب غیراستاندارد (B)	ضرایب استاندارد (β)	خطای معیار (S.E)	نسبت بحرانی (C.R)	سطح معناداری (P)
حمایت والدین از خودپروی	۰/۰۲	۰/۱۲	۰/۰۰۹	۲/۲۸	۰/۰۲
انعطاف‌پذیری روانشناختی	۰/۱۴	۰/۵۴	۰/۰۱	۷/۹۹	۰/۰۰۱
مهرورزی والدین	۰/۰۱	۰/۳۰	۰/۰۰۳	۶/۲۴	۰/۰۰۱

جدول ۵. نتایج آزمون بوت استرپ برای ضریب مسیر غیرمستقیم مدل ساختاری

متغیر پیش‌بین	متغیر میانجی	متغیر ملاک	اثر غیرمستقیم	حد پایین	حد بالا	سطح معناداری
حمایت والدین از خودپروی	انعطاف‌پذیری روانشناختی	خودشکوفایی	۰/۰۷	۰/۰۲	۰/۱۱	۰/۰۱

بر اساس نتایج آزمون بوت استرپ در جدول ۵، انعطاف‌پذیری روانشناختی در رابطه بین حمایت والدین از خودپروی و خودشکوفایی نقش میانجی ایفا می‌کند و سطح معناداری آن ۰/۰۱ می‌باشد.

برازش قابل قبول مدل است. شاخص نیکویی برازش (GFI)، شاخص نیکویی برازش تعدیل شده (AGFI)، شاخص برازش هنجار شده (NFI) و شاخص تاکر-لویس (TLI) به ترتیب برابر با ۰/۸۷، ۰/۸۵، ۰/۸۸ و ۰/۸۹ بود که همه این مقادیر بیشتر از آستانه قابل قبول ۰/۸۵ بودند. همچنین شاخص برازش افزایش (IFI) و شاخص برازش تطبیقی (CFI) هر دو برابر ۰/۹۰ بودند که نشان‌دهنده برازش عالی است. هم‌چنین ریشه دوم میانگین مربعات خطای برآورد (RMSEA) که برابر با ۰/۰۷ و بین ۰/۰۵ تا ۰/۰۸ بود، نشان‌دهنده برازش متوسط مدل و مقدار p زیر ۰/۰۵ بود. در نتیجه تمامی شاخص‌ها کفایت مدل را تأیید می‌کنند.

جدول ۶. شاخص‌های برازش مدل ساختاری پژوهش

شاخص‌های برازش	مقدار	نتیجه
CMIN	۱۷۶۸/۱۳	-----
df	۴۵۸	-----
CMIN/DF	۳/۸۶	قابل قبول
P	۰/۰۰۱	عالی
IFI	۰/۹۰	عالی
CFI	۰/۹۰	عالی
GFI	۰/۸۷	قابل قبول
NFI	۰/۸۸	قابل قبول
TLI	۰/۸۹	قابل قبول
AGFI	۰/۸۵	قابل قبول
PCFI	۰/۸۲	قابل قبول
RMSEA	۰/۰۷	قابل قبول

بر اساس میزان شاخص‌های گزارش شده در جدول ۶، نسبت مجذور کای (χ^2) به درجات آزادی (df) ۳/۸۶ بود که میزان آن بیش از ۳ و نشان‌دهنده

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف تعیین برازش مدل ساختاری از روابط بین فرزندپروری ادراک شده، انعطاف‌پذیری روانشناختی و خودشکوفایی در زنان و مردان متأهل انجام شد. همان‌گونه که قبلاً تشریح شد، مؤلفه‌های فرزندپروری ادراک شده شامل مهرورزی والدین، اشتغال والدین به فرزند و حمایت والدین از خودپروی می‌باشند. بر اساس نتیجه کلی پژوهش مبنی بر برازش مدل پیشنهادی، ادراک زنان و مردان متأهل از ارضای نیاز مهرورزی توسط

والدین و حمایت والدین از خودپیروی آنان، با نقش میانجی انعطاف‌پذیری روانشناختی، خودشکوفایی آن‌ها را موجب می‌شود. بر اساس دیدگاه بالبی (۱۹۶۹) ویژگی خوب والدین، فراهم آوردن امنیت برای فرزند بوده تا وی با جهان بیرون ارتباط برقرار کند و از نظر عاطفی او را تأمین نمایند. بنابراین در تبیین این یافته از پژوهش می‌توان بیان نمود که احتمالاً والدین زنان و مردان متأهل شرکت‌کننده، با مهرورزی متعادل و تأمین نیاز آنان به محبت و نیز با ایجاد امنیت و احساس اعتماد به جهان پیرامون، و همچنین حمایت از خودپیروی و استقلال آن‌ها در انجام کارهایشان، آن‌ها را سوق داده تا به طور مستقانه و با آزمون و خطا عوامل و موانع رسیدن به اهداف خود را کشف نموده و به تدریج سعی در پیدا کردن مسیر درست کنند. بدین سبب در مسیر پیش‌رو، پذیرش تمامی ابعاد وجود خود و پذیرش موقعیت موجود و عدم اجتناب از آن، داشتن تفسیر و ارزیابی مثبت از موقعیت‌ها، اشتیاق به گشودگی نسبت به تجارب جدید، کشف راه‌های متنوع دستیابی به اهداف و غلبه بر موانع پیش‌رو، و نیز توانایی سازگاری با موقعیت‌های جدید و شرایط استرس‌زا در آنان شکل می‌گیرد. همچنین به جهت خودپنداره مثبتی که در مسیر خودپیروی آن‌ها ایجاد می‌شود، خود را فردی گشوده، منعطف و خلاق در نظر می‌گیرند. هماهنگی با این مطلب، طبق دیدگاه شولتر و شولتر (۲۰۱۳) والدینی که فرزندان خود را هدایت و کنترل می‌کنند، فرزندان ثابت قدم، متعهد به هدف‌های واقع‌بینانه، و قادر به کنار آمدن با درخواست‌های محیطی متغیر خواهند داشت؛ که همگی این ویژگی‌ها نمودهایی از انعطاف‌پذیری روانشناختی هستند که زنان و مردان متأهل شرکت‌کننده در این پژوهش را در مسیر شکوفاسازی استعدادها و تحقق توانمندی‌ها و رسیدن به کمال قرار داده‌اند، چرا که موارد ذکر شده از مهم‌ترین پیش‌نیازهای شکل‌گیری خودشکوفایی هستند.

همان گونه که در بخش یافته‌ها اشاره شد، سه مورد از مسیرهای مستقیم مدل مفهومی پژوهش، در مدل نهایی معنادار شدند. یکی از مسیرهای مستقیم حاکی از آن است که حمایت والدین از خودپیروی بر انعطاف‌پذیری روانشناختی زنان و مردان متأهل اثر مستقیم، مثبت و معناداری داشت. این یافته از پژوهش با نتیجه پژوهش پنگ‌هو و همکاران (۲۰۲۱)، تویسلتون و همکاران (۲۰۲۰)؛ سینگ و مفرد (۲۰۱۵)؛ ویلیامز و همکاران (۲۰۱۲) همسو می‌باشند. انعطاف‌پذیری روانشناختی به عنوان یک مهارت آموخته شده و حساس به تأثیرات بافت در طول عمر است. محیط خانواده اولین

بستر تربیتی است که بخش عمده یادگیری‌های فرد در آن اتفاق می‌افتد. حمایت والدین از خودپیروی و استقلال فرزند، نمودی از فرزندپروری مقتدرانه است که به عقیده ویلیامز و همکاران (۲۰۱۲)، سطوح افزایش یافته فرزندپروری مقتدرانه با انعطاف‌پذیری روانشناختی به شیوه‌ای مثبت مرتبط است. در تبیین این یافته پژوهشی، می‌توان بیان نمود احتمالاً والدین زنان و مردان متأهل شرکت‌کننده در این پژوهش، به روش‌های مختلفی همچون ارزش قائل شدن برای دیدگاه آنان، تشویق به خودآغازگری و تصمیم‌گیری، دادن حق انتخاب و موارد شبیه به اینها، از خودپیروی و استقلال آنان حمایت کرده‌اند و به نحوی سبک فرزندپروری مقتدرانه را اعمال نموده که افزایش سبک فرزندپروری مثبت و مقتدرانه با میزان خوش‌بینی و امید در فرزندان مرتبط است (هولدر و کولمن، ۲۰۰۹)، چرا که احساس خوبی نسبت به خودشان و توانایی‌هایشان در دنبال کردن اهدافشان دارند. لذا این امر محتمل است که موارد مذکور، به افراد شرکت‌کننده در پژوهش کمک نموده تا رفتارهایی که نمود انعطاف‌پذیری روانشناختی هستند همچون داشتن پذیرش بالا، تفسیر مثبت از تغییرات، خود را به عنوان فردی منعطف، گشوده و خلاق در نظر گرفتن و موارد این قبیل بیشتر انجام دهند. دومین مسیر معنادار مدل نهایی پژوهش، نشانگر آن است که مهرورزی والدین بر خودشکوفایی زنان و مردان متأهل اثر مستقیم، مثبت و معناداری داشت. نتایج پژوهش پورشیخ‌علی و علوی (۲۰۱۵)؛ و اوتوی و کارنلی (۲۰۱۲) همسو با این یافته از پژوهش می‌باشند. بر اساس شواهد موجود، رشد فرزند به طور قابل توجهی تحت تأثیر سبک‌های فرزندپروری است (ترگانکار و وادکار، ۲۰۰۷). در پژوهش هاور و همکاران (۲۰۱۰)، مشخص شد فرزندان دارای والدین مقتدر، اعتماد به نفس، انگیزه پیشرفت و حرمت خود بالا دارند در حالی که والدین مستبد دارای فرزندان با حرمت خود پایین، مضطرب و افسرده‌اند. مهرورزی والدین که شامل رفتارهایی همچون پاسخگویی، توجه، تشویق، تأیید، حمایت و راهنمایی در مسیر درست، و روابط گرم و صمیمی نسبت به فرزندان است (گرولینک و همکاران، ۱۹۹۷) مظهری از سبک فرزندپروری مقتدرانه می‌باشد که این نوع سبک فرزندپروری منجر به شکل‌گیری صفات شخصیتی مطلوب می‌شود و هرچه سبک تربیتی والدین بتواند به طور مؤثرتر این نیازها را تأمین کند، فرزندان به خودشکوفایی نزدیک‌تر خواهد شد. در تبیین این یافته از پژوهش می‌توان استدلال نمود که ادراک زنان و مردان متأهل از حمایت

عاطفی و مهرورزی والدین شان، علاوه بر عزت نفسی که ثمره آن بوده است، احساس امنیت و اعتماد به جهان پیرامون را برای آنان ایجاد کرده، بدین سبب با مجهز شدن به مهم ترین پیش نیازها، زمینه کشف و رشد استعدادها و در نتیجه حرکت در مسیر خودشکوفایی برای آنان فراهم شده است.

یافته دیگر پژوهش، حاکی از آن است انعطاف پذیری روانشناختی بر خودشکوفایی زنان و مردان متأهل، اثر مستقیم، مثبت و معناداری داشت. این نتیجه از پژوهش تا حدودی با نتایج پژوهش بیتل و همکاران (۲۰۱۴)؛ ریومشینا (۲۰۱۳)؛ و ابراز، زاده محمدی و شایگان فر (۱۳۹۶) همسو می باشد. در توضیح این یافته در ابتدا قابل ذکر است افرادی که تفکر انعطاف پذیر دارند، به صورت مثبت چارچوب فکری خود را بازسازی می کنند و موقعیت های چالش انگیز یا رویدادهای استرس زا را می پذیرند و از نظر روانشناختی در برابر افراد انعطاف ناپذیر بردبارترند (سیدپورمند و همکاران، ۱۴۰۱). بنابراین به نوعی می توان بیان نمود که افرادی که از انعطاف پذیری روانشناختی برخوردارند، قابلیت سازگاری بیشتری دارند (سید میرزایی و همکاران، ۱۴۰۱). هم چنین از آنجایی که خودشکوفایی مستلزم گرایش ارگانیک به رشد و از تغییر ناپذیری و عدم انعطاف به فرآیند تغییر است (پروین، ۲۰۰۸) و نیز افراد خودشکوفای پذیرش زیادی برای تجربه های جدید (سیجواده، ۱۹۹۶) و تمایل به زندگی در لحظه دارند (راجرز، ۱۹۶۱)، بنابراین می توان بیان نمود که برخورداری از ویژگی انعطاف پذیری روانشناختی در افراد، زمینه ساز رشد خودشکوفایی در آنان خواهد بود. در تبیین این یافته از پژوهش می توان بیان نمود زنان و مردان متأهلی که انعطاف پذیری روانشناختی دارند، در زمان مواجهه با موقعیت های دشوار زندگی به جای اجتناب از شرایط دشوار، به استقبال سختی ها می روند، واقعیت های زندگی را پذیرفته و آن ها را امری نسبی می دانند نه مطلق، تفسیر مثبتی از رویدادهای زندگی و توانایی سازگاری با آن ها را دارند، و در حقیقت به سختی ها به دید چالش می نگرند و نه تهدید، خوش بین و امیدوار هستند، بینش جدیدی در مسائل پیش رو دارند، در زمان حال زندگی می کنند، و مهم تر از همه اینکه با تعهد بالا در جهت حفظ ارزش های زندگی خود حرکت می کنند و موارد مشابه این ها، که همگی زمینه رشد و رسیدن به خودشکوفایی را فراهم می کنند. در همین راستا بر اساس دیدگاه راجرز (۱۹۶۱)، پذیرش همه تجربه ها، گرایش به زندگی کامل در

هر لحظه از هستی، برخورداری از خلاقیت سطح بالا و استقلال شخصی از ویژگی های افراد خودشکوفاست.

نتیجه دیگر این پژوهش، نشانگر غیر معنادار شدن مسیرهای مستقیم حمایت والدین از خودپیروی به خودشکوفایی، اشتغال والدین به فرزند به خودشکوفایی، مهرورزی والدین به انعطاف پذیری روانشناختی و اشتغال والدین به فرزند به انعطاف پذیری روانشناختی می باشد.

با توجه به مبانی نظری و پیشینه تجربی ذکر شده، منطق ایجاب می کند که مسیرهای غیر معنادار در مدل نهایی پژوهش معنادار می شدند، که این عدم معناداری را بر اساس احتمالاتی می توان تبیین نمود. در ابتدا این احتمال متصور است که برخی از زنان و مردان متأهل شرکت کننده در پژوهش، یکی از والدین آنان فوت شده و یا فرزند طلاق باشند، و یا حتی به دلایل دیگری همچون عدم آگاهی و مشغله های متعدد والدین و یا حتی داشتن تفکر تربیت فرزند مستقل، برای فعالیت های فرزندشان زمانی اختصاص نمی دهند و به عبارتی آنان را به حال خود رها می کنند و رفتارهای حاکی از مهرورزی اندکی بروز می دهند، در نتیجه فرزندان حمایت از خودپیروی، مهرورزی، اختصاص زمان و مشارکت در فعالیت ها (اشتغال) را صرفا و یا به میزان بیشتر، از یک والد دریافت کرده اند. بدین سبب از آنجایی که در پژوهش پیش رو، حاصل جمع نمره مؤلفه های فرزند پروری ادراک شده برای هر دو والد در نظر گرفته شده اند، شاید بتوان ادعا نمود که حاصل جمع نمره این مؤلفه ها برای هر دو والد در برخی مسیرهای مدل، در پیش بینی متغیرهای میانجی و ملاک مورد اشاره در زنان و مردان متأهل نقش معناداری نداشته است، در حالی که اگر نمره مؤلفه های ذکر شده به صورت جداگانه برای هر والد در نظر گرفته می شد، با توجه به مبانی نظری و پژوهشی موجود و بر اساس استدلال منطقی، احتمال قوی وجود داشت که مسیرهای غیر معنادار ذکر شده معنادار می شدند. در همین راستا، نتایج پژوهش بشارت، بزازیان، قربانی و اصغری (۱۳۹۳) که حاکی از نتیجه متفاوت مؤلفه های فرزند پروری ادراک شده برای مادر و پدر بر متغیرهای مورد بررسی در پژوهش آنان بود مصداقی از این احتمال است.

تبیین مشترک دیگر برای مسیرهای غیر معنادار، در نظر گرفتن این مطلب است که عامل جنسیت در افراد شرکت کننده و نیز والدین افراد شرکت کننده (برای مؤلفه های فرزند پروری ادراک شده) به تفکیک در نظر گرفته نشده است، بنابراین این امر محتمل است که در صورت تفکیک جنسیت

برای هر کدام از افراد شرکت‌کننده و والدین‌شان (برای مؤلفه‌های فرزندپروری ادراک شده)، مسیرهای غیرمعنادار در این پژوهش معنادار می‌گردیدند، چراکه در جامعه ایرانی اغلب مشاهده می‌گردد کماکان برخی کلیشه‌های جنسیتی در فرزندپروری اعمال می‌شوند. به عنوان نمونه، فرزندان پسر نسبت به فرزندان دختر، بیشتر به سمت خودپیروی و استقلال سوق داده می‌شوند و این ویژگی به عنوان مزیت مهمی برای پسران در نظر گرفته می‌شوند؛ و یا حتی توجه مثبت و مشارکت در فعالیت‌ها (اشتغال والدین به فرزند)، برای دختران بیشتر از جانب مادر و برای پسران بیشتر از جانب پدر وجود دارد، بدین سبب ممکن است زنان و مردان متأهل شرکت‌کننده، از والد دیگر توجه و همراهی کمتری را دریافت کرده باشند. تبیین مشترک نهایی برای مسیرهای غیرمعنادار در مدل نهایی پژوهش، وجود این احتمال است که برخی از والدین زنان و مردان متأهل شرکت‌کننده در پژوهش، به دلایلی همچون نگرانی و ترس از اشتباه کردن و یا موفق نشدن فرزند به جهت آگاهی پایین و نیز کنترل تمام امور فرزند، توجه، مهرورزی و مشارکت افراطی در امور فرزندان داشته و حتی فرصت آزمون و خطا را از آنان می‌گیرند؛ بنابراین در بعد حمایت از خودپیروی، مهرورزی و اشتغال به فرزند جانب اعتدال را رعایت نکرده و به جای اینکه سعی بر «والد کافی بودن» داشته باشند، تلاششان بر «والد کامل بودن» است. دستاورد چنین تربیتی به سبب فراهم نکردن شرایط خودپیروی و انجام مستقلانه امور برای فرزندان، تربیت فرزندان با عزت نفس و اعتماد به نفس پایین بوده که در پذیرش خود، هدفمندی، درک کارآمد واقعیت، تفسیر مثبت از رویدادها، مسئله محوری، گشودگی و موارد مشابه این‌ها دچار ضعف می‌باشند. در نتیجه می‌توان ادعان داشت که برخی از والدین محبت و مهرورزی خود را در قالب حمایت‌های افراطی از فرزندشان ابراز می‌دارند که بسیار آسب‌زننده بوده و نه تنها لطفی به آن‌ها نمی‌باشد بلکه بر اساس دلایل مورد اشاره در بالا به نوعی کم لطفی به فرزند نیز محسوب می‌شود، که احتمالاً این‌ها مانع شکل‌گیری رفتارهای نمود انعطاف‌پذیری روانشناختی و خودشکوفایی و در نتیجه غیرمعنادار شدن برخی مسیرهای مؤلفه‌های فرزندپروری ادراک شده به سمت این دو متغیر در افراد شرکت‌کننده در این پژوهش بوده‌اند.

در نتیجه به طور کلی می‌توان بیان داشت هم‌چنان که گل شکفته می‌شود و باغبان نقش فراهم‌کننده‌ی عوامل رشد را به عهده دارد؛ او هیچ‌گاه گل

را از بیرون نمی‌شکوفاند بلکه اجازه می‌دهد تا گیاه و گل بر اساس طبیعت و ساختار خود رشد یابد و شکل بگیرد، چرا که «شکوفه کردن» غنچه از بیرون مانع از «شکفته شدن» آن از درون می‌شود. بنابراین آن‌چه که در تربیت مهم است، تأکید بر فعال کردن فرزند، تکیه بر خودجوشی، خودانگیختگی، خودیابی و خودرهبری اوست تا از این طریق به مقصود نهایی که همان کمال مطلوب و تحقق خویشتن خویش است دست یابد، مانند کاری که «سقراط» با شاگردان خود می‌کرد. او می‌گفت: «همه ما آبتن حقیقت هستیم»، نقش والدین (مربی) باید مانند نقش یک قابله (به معنای ماما) باشد. او تنها زمینه مناسب و شرایط بهینه زاییدن حقیقت (نه زایاندن آن) از درون مربی (فرزند) را فراهم می‌آورد و کشف و زایش و خلق از خود مربی (فرزند) است. این بحث خاص نشان‌دهنده‌ی نقش فاعلی فرزند در فرآیند تربیت درونی است (بارو و وودز، ۱۳۹۲).

پژوهش پیش‌رو همانند سایر پژوهش‌های علمی، با محدودیت‌هایی روبه‌رو بوده است. محدودیت اول، وجود احتمال تردید و یا سوگیری در پاسخگویی به برخی گویه‌های پرسشنامه فرزندپروری ادراک شده، به سبب در نظر گرفتن این مطلب که برخی افراد شرکت‌کننده، کم و کیف و جزئیات فرزندپروری تجربه شده در سال‌های خیلی قبل‌تر را کاملاً به خاطر نداشته‌اند. محدودیت دوم در نظر گرفتن این مطلب است که عواملی همچون در قید حیات بودن والدین افراد شرکت‌کننده و فرزند طلاق نبودن آنان در این پژوهش کنترل نشد، و این احتمال وجود دارد که این متغیرها در پیش‌بینی انعطاف‌پذیری روانشناختی و خودشکوفایی زنان و مردان متأهل شرکت‌کننده نقش داشته باشند. محدودیت سوم این مطلب می‌باشد که با توجه به اینکه جمع‌آوری داده‌های این پژوهش در سال ۱۴۰۱ انجام شد، آمار دقیقی از تعداد اعضای جامعه (شهر شیراز) در سال ۱۴۰۱ بر روی سایت ثبت احوال و سایت شهرداری شیراز موجود نبود، لذا بر اساس اطلاعات آخرین سرشماری صورت گرفته در سال ۱۳۹۵ نمونه‌گیری انجام شد، که این ارقام به احتمال قوی تفاوتی با آمار سال ۱۴۰۱ داشته است. هم‌چنین هیچ گونه آماری از تعداد زنان و مردان متأهل گزارش نشده بود و لذا بر اساس تعداد خانوارهای گزارش شده، تعداد زنان و مردان متأهل به صورت تخمینی برآورد شد.

هم‌چنین پیشنهاداتی که برای پژوهشگران آتی مطرح می‌باشند عبارتند از: انجام مطالعات بیشتر پیرامون چگونگی تأثیرگذاری فرزندپروری ادراک

شده بر خودشکوفایی زنان و مردان متأهل؛ مورد بررسی قرار دادن متغیرهای میانجی دیگری همچون ویژگی‌های شخصیتی، سبک‌های هویتی و انگیزش پیشرفت؛ کنترل عوامل همچون در قید حیات بودن والدین افراد شرکت‌کننده و فرزند طلاق نبودن آنان؛ در نظر گرفتن شاخص‌هایی همچون عوامل فردی، محیطی، اجتماعی، اقتصادی و نیز بستر فرهنگی حاکم بر جامعه جهت بررسی خودشکوفایی زنان و مردان متأهل، مورد مطالعه و مقایسه قرار دادن فرزندپروری ادراک شده در مدل پیشنهادی پژوهش برای هر کدام از والدین به تفکیک و حتی در دو گروه زنان و مردان متأهل به صورت جداگانه، با توجه به نتایج این پژوهش می‌بایست نقش تعاملی ادراک مهرورزی والدین، حمایت والدین از خودپروری و انعطاف‌پذیری روانشناختی را بر خودشکوفایی زنان و مردان متأهل مورد توجه قرار داد. از این‌رو به نهادهای تربیتی به ویژه اداره‌های آموزش و پرورش، توصیه می‌گردد که برای پرورش افراد خودشکופا در جامعه، افزون‌بر برنامه‌ریزی‌های درون سازمانی، برنامه‌ریزی بلندمدت و کلان در راستای دوره‌های آموزشی خودشکوفایی مبتنی بر فرزندپروری مطلوب و نیز انعطاف‌پذیری روانشناختی برای زنان و مردان متأهل داشته باشند. همچنین به مدرسان رشد فردی و رسانه‌های جمعی پیشنهاد می‌شود با بسترسازی فرهنگی مناسب جهت دوره‌های آموزش خانواده برای زنان و مردان متأهل که در جایگاه والدین فعلی یا آینده می‌باشند، روش‌های ارتقای خودشکوفایی در آنان و فرزندشان تشریح گردند، چراکه محیطی بیشتر مستعد رشد خودشکوفایی است که در آن اتمسفر موفقیت جاری باشد و والدین ابتدا خودشان در مسیر رشد خودشکوفایی قرار گرفته باشند و سپس برای پرورش فرزندان خودشکופا بر اساس نتایج این پژوهش،

رفتارهای حاکی از مهرورزی و حمایت از خودپروری ابراز دارند. شایان توجه است که در برگزاری دوره‌های آموزشی خودشکوفایی برای زنان و مردان متأهل، جهت پرورش فرزندان خودشکופا بر اصل « تعادل» در رفتارهای حاکی از مهرورزی و حمایت والدین از خودپروری تأکید ویژه‌ای صورت گیرد.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش: این مقاله برگرفته از رساله دکتری نویسنده اول در رشته روانشناسی تربیتی در دانشکده علوم اقتصادی و اجتماعی دانشگاه بوعلی سینا همدان است. به جهت حفظ رعایت اصول اخلاقی در این پژوهش سعی شد تا جمع‌آوری اطلاعات پس از جلب رضایت شرکت‌کنندگان انجام شود. همچنین به آنان پیرامون رازداری در حفظ اطلاعات شخصی افراد اطمینان داده شد.

حامی مالی: این پژوهش در قالب رساله دکتری و بدون حمایت مالی می‌باشد.

نقش هریک از نویسندگان: این مقاله مستخرج از رساله دکتری نویسنده اول، با راهنمایی نویسنده دوم و مشاوره نویسندگان سوم و چهارم می‌باشد.

تضاد منافع: نویسندگان اعلام می‌دارند که در نتایج این پژوهش هیچ گونه تضاد منافی وجود ندارد.

تشکر و قدردانی: بدین وسیله از استاد راهنما و اساتید مشاور بابت راهنمایی‌های ارزنده شان، از تیم پژوهش به جهت همراهی ارزشمندشان در گردآوری داده‌ها و نیز از تمامی زنان و مردان متأهل در سطح شهر شیراز که در این پژوهش شرکت کردند تشکر و قدردانی می‌گردد.

منابع

مبتلا به اختلال کم توجهی و فزون کنشی. مجله علوم روانشناختی، ۱۹ (۹۲)، ۱۰۴۰-۱۰۳۱.

<http://dorl.net/dor/20.1001.1.17357462.1399.19.92.2.2>

صفرزایی، مهرناز؛ عامری، فریده؛ مهری نژاد، سید ابوالقاسم؛ پیوسته گر، مهرانگیز و پیرکلانی، روشنک خدابخش. (۱۳۹۹). ویژگی های روان سنجی پرسشنامه انعطاف پذیری روان شناختی در دانشجویان. فصلنامه پژوهش در سلامت روان شناختی، ۱۴ (۲)، ۵۰-۶۵.

<https://doi.org/10.52547/rph.14.2.50>

صمیمی، زبیر؛ شبان بسیم، فرناز و سلیمانی، آرزو. (۱۳۹۹). تبیین احساس خودشکوفایی دانشجویان بر اساس حمایت اجتماعی ادراک شده و سرمایه اجتماعی. فصلنامه رفاه اجتماعی، ۲۰ (۷۸)، ۲۲۸-۲۰۱.

<http://dorl.net/dor/20.1001.1.17358191.1399.20.78.1.1>

شولتز، دوآن و شولتز، سیدنی ال. (۲۰۱۳). نظریه های شخصیت. ترجمه یحیی سید محمدی، ۱۳۹۷، تهران: ویرایش.

فلاح نژاد، محمدرضا؛ ابراهیمی قوام، صغری؛ درتاج، فریرز؛ برجعلی، احمد؛ و فرخی، نورعلی. (۱۴۰۳). تدوین و آزمون مدل سازگاری تحصیلی بر اساس سبک های فرزندپروری ادراک شده با میانجی گری سرمایه روان شناختی، کیفیت زندگی و هیجان های تحصیلی. مجله علوم روانشناختی، ۲۳ (۱۳۸)، ۱۲۸۵-۱۳۰۰.

<https://doi.org/10.52547/JPS.23.138.1285>

فیست، جس؛ فیست، گرگوری و رابرتس، آن. (۲۰۲۱). نظریه های شخصیت. ترجمه یحیی سید محمدی، ۱۴۰۱، تهران: روان.

مزلو، آبراهام اچ. (۱۹۷۰). انگیزش و شخصیت. ترجمه احمد رضوانی، ۱۳۷۶، مشهد: بنیاد پژوهش های اسلامی استان قدس رضوی.

مزلو، آبراهام اچ. (۲۰۰۲). زندگی در اینجا و اکنون (هنر زندگی متعالی). ترجمه مهین میلانی، ۱۳۹۴، تهران: فراروان.

References

Beitel, M., Bogus, S., Hutz, A., Green, D., Cecero, J. J., & Barry, D. T. (2014). Stillness and motion: An empirical investigation of mindfulness and selfactualization. *Person-Centered & Experiential Psychotherapies*, 13 (3), 187-202. <https://doi.org/10.1080/14779757.2013.855131>

Besharat, M. A., Bazzazian, S., Ghorbani, N., Sadat Asghari, M. (2014). Predicting Children's Integrative Self-Knowledge in Terms of Parenting Characteristics of Parents. *Journal of family research*, 10 (1), 65- 78. [In Persian] https://jfr.sbu.ac.ir/article_96678.html?lan

ابرازه، مهدی؛ زاده محمدی، علی و شایگانفر، نادر. (۱۳۹۶). تعیین رابطه میان ویژگی های شخصیتی، خلاقیت و خودشکوفایی در دانشجویان رشته طراحی صنعتی: نقش تفاوت جنسیتی. نشریه هنرهای زیبا-هنرهای تجسمی، ۲۲ (۴)، ۱۲۴-۱۱۵.

<http://doi.org/10.22059/jfava.2017.64032>

استیونس. (۱۹۹۴). مدل یابی معادلات ساختاری با کاربرد نرم افزار لیزرل. ترجمه حیدرعلی هومن، ۱۳۹۷، ویرایش هشتم، تهران: سمت.

اسماعیل خانی، فرشته؛ نجاریان، بهمن؛ مهربانی زاده هنرمند، مهناز (۱۳۸۰). ساخت و اعتباریابی مقیاسی برای سنجش خودشکوفایی. فصلنامه علوم انسانی، ۱۱ (۳۹)، ۲۰-۱.

<https://www.sid.ir/paper/13969/fa>

بارو، رابین و وودز، رونالدو. (۱۳۹۲). درآمدی بر فلسفه آموزش و پرورش. ترجمه فاطمه زیبا کلام، نشر: دانشگاه تهران.

بشارت، محمدعلی؛ بزازیان، سعیده؛ قربانی، نیما و سادات اصغری، مهسا. (۱۳۹۳). پیش بینی خودشناسی انسجامی فرزندان بر اساس ویژگی های فرزندپروری والدین. خانواده پژوهی، ۱۰ (۱)، ۷۸-۶۵.

https://jfr.sbu.ac.ir/article_96678.html

تاج، فاطمه؛ پور ابراهیم، تقی؛ صادقی، منصوره سادات و خوش کش، ابوالقاسم. (۱۳۹۲). رابطه سبک های دلبستگی و خودشکوفایی در شاغلین روان درمانگر شهر تهران. فصلنامه مشاوره شغلی و سازمانی، ۵ (۶)، ۴۵-۲۸.

<https://ensani.ir/fa/article/author/151505?ArticleSearch%5BsortBy%5D=date>

تنهای رشوانلو، فرهاد. (۱۳۸۷). رابطه ادراک از سبک فرزندپروری با پیشرفت تحصیلی: نقش واسطه ای انگیزش تحصیلی. پایان نامه کارشناسی ارشد چاپ نشده، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران، ایران.

سید پورمند، نیلوفر السادات؛ عیسی زادگان، علی؛ سلیمانی، اسماعیل. (۱۴۰۱). بررسی حافظه کاری و انعطاف پذیری شناختی بر اساس نگرانی و عدم تحمل ابهام بالا و پایین. مجله علوم روانشناختی، ۲۱ (۱۱۳)، ۹۵۲-۹۳۹.

<https://doi.org/10.52547/JPS.21.113.939>

سید میرزایی، سیده زهرا؛ حاتمی، محمد؛ حبیبی، محمدباقر؛ و حسینی، جعفر. (۱۴۰۱). نقش فراشناخت، تحمل ابهام و انعطاف پذیری روانشناختی در پیش بینی تاب آوری. مجله علوم روانشناختی، ۲۱ (۱۷)، ۱۷۹۹-۱۸۱۳.

<https://doi.org/10.52547/JPS.21.117.1799>

شکری لیلا، مهری نیا فاطمه. (۱۳۹۹). اثربخشی آموزش خودمتمایزسازی بر انعطاف پذیری روان شناختی و احساس گرفتاری مادران دارای کودکان

- Borrow, R., & Woods, R. G. (2006). An introduction to philosophy of education. Translated by Fatemeh Zibakalam, 2013, Tehran University Press.. [In Persian]
- Bowlby, J. (1969). *Attachment and loss*: Vol. 1. NEW YORK: Basic Books.
- Bronfenbrenner, U., & Morris, P. A. (2006). The bioecological model of human development. In W. Damon & R. M. Lerner (Eds.), *Handbook of child psychology: Theoretical models of human development*, 1, 6th ed, 793-828. New York, NY: Wiley. <https://awsptest.apa.org/record/2006-08774-014>
- Ciarrochi, J., Bilich, L., Godsell, C. (2010). *Psychological flexibility as a mechanism of change in acceptance and commitment therapy*. In Baer, R. A. (Ed.), *Assessing mindfulness and acceptance processes in clients*, 51- 75, Oakland, CA: New Harbinger.
- Darling, N., & Steinberg, L. (1993). Parenting style as context: An integrative model. *Psychological Bulletin*, 113, (3), 487-496. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.113.3.487>
- Ebrahizadeh, M., Zadehmohammadi, A., & Shayganfar, N. (2017). Relationship between Personality Traits, Creativity, and Self-Actualization among Students of Industrial Design: Role of Gender Differences. *Journal of Fine Arts: Visual Arts*, 22(4), 115-124. <http://doi.org/10.22059/jfava.2017.64032>
- Elkins, D. N. (2019). Common Factors: What Are They and What Do They Mean for Humanistic Psychology. *Journal of humanistic psychology*, 62 (1), 21- 30. <https://doi.org/10.1177/0022167819858533>
- Esmail Khani, F; Najarian, B; Mehrabizadeh Honarmand, M. (2001). Construction and validation of a scale to measure self-actualization. *Journal of humanities*, 11 (39), 1-20. [In Persian] <https://www.sid.ir/paper/13969/en>
- Fallahnejad, M.R., Ebrahimi Qavam, S., Dortaj, F., Borjali, A., & Farrokhi, N. (2024). Compilation and testing of academic adjustment model based on perceived parenting styles with the mediation of psychological capital, quality of life and academic emotions. *Journal of psychological science*, 23(138), 1285-1300. [In Persian] <https://doi.org/10.52547/JPS.23.138.1285>
- Feist, J; Feist, G., & Roberts, A. (2021). *Personality theories*. Translated by Yahya Seyed Mohammadi, Tehran: Ravan. [In Persian]
- Grolnick, W. S., Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1997). Internalization within the family: The self determination theory perspective. In J. E. Grusec & L. Kuczynski (Eds.), *Parenting and children's internalization of values: A handbook of contemporary theory*, 15- 161. New York: Wiley.
- Grudistova, E. G., Pastukhova, D. A., Slinkov, A. M., Slinkova, O. K., & Melnikov, T. N. (2019). Study of self actualization needs of Russian students as a factor of competitiveness in the labor market. *Espacios*, 40 (26), 1- 11. <http://dspace.bsu.edu.ru/handle/123456789/31793>
- Harter S (2015). *The construction of the self: Developmental and sociocultural foundations*. New York, NY: Guilford Press.
- Haugstvedt, A., Wentzel-Larsen, T., Rokne, B., & Graue, M. (2011). Perceived family burden and emotional distress: similarities and differences between mothers and fathers of children with type 1 diabetes in a population-based study. *Pediatric diabetes*, 12 (2), 107-114. <https://doi.org/10.1111/j.1399-5448.2010.00661.x>
- Hayes, S. C., Luoma, J. B., Bond, F. W., Masuda, A., & Lillis, J. (2006). Acceptance and Commitment Therapy: Model, processes and outcome. *Behaviour Research and Therapy*, 44, 1-25. <https://doi.org/10.1016/j.brat.2005.06.006>
- Hayes, S. C., Strosahl, K., & Wilson, K. G. (1999). *Acceptance and Commitment Therapy: An experiential approach to behavior change*. New York: Guilford Press.
- Holder, M. D., & Coleman, B. (2009). The contribution of social relationships to children's happiness. *Journal of happiness studies*, 10 (3), 329-349. <https://doi.org/10.1007/s10902-007-9083-0>
- Kashdan, T. B., & Rottenberg, J. (2010). Psychological flexibility as a fundamental aspect of health. *Clinical Psychology Review*, 30 (7), 865-878. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2010.03.001>
- Landstra, J. M., Ciarrochi, J., Deane, F. P., & Hillman, R. J. (2013). Identifying and describing feelings and psychological flexibility predict mental health in men with HIV. *British Journal of Health Psychology*, 18(4), 844-857. <https://doi.org/10.1111/bjhp.12026>
- Maslow. A. H. (1970). *Motivation and personality*. Translated by Ahmad Rezvani, 1997, Mashhad: Islamic Research Foundation of Quds Razavi Province. [In Persian]
- Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological review*, 50 (1), 370- 396.
- Maslow, A. H. (1973). *The farther reaches of human nature Softcover*. Chapel Hill, NC: Maurice Bassett.

- Maslow, A.H. (2002). *Living in Here and Now: The Art of Transcendental Living*. Translation: M, Milani, 2015, Tehran: Fararavan. [In Persian]
- Morris, A. S., Silk, J. S., Steinberg, L., Myers, S. S., & Robinson, L. R. (2007). The role of the family context in the development of emotion regulation. *Social Development*, 16, 361–388. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9507.2007.00389.x>
- Khalid, S., Batool, S., Zaman, S., & Ashraf, S. (2021). A retrospective investigation of differential parenting styles and its impact on personal growth of emerging adults. *Ilkogretim Online*, 20 (5), 7285-7290.
- Kline, R. B. (2016). *Principles and practice of structural equation modeling*. New York: The Guilford Press.
- Lasrer, D. (1990). Measuring Maslow's Hierarchy of Needs and personalities, Personality and individual differences, 11 (11), 1187- 1188. [https://doi.org/10.1016/0191-8869\(90\)90032-m](https://doi.org/10.1016/0191-8869(90)90032-m)
- Nyhus, E. K., & Webley, P. (2013). The relationship between parenting and the economic orientation and behavior of Norwegian adolescents. *The Journal of Genetic Psychology: Research and Theory on Human Development*, 174(6), 620–641. <https://doi.org/10.1080/00221325.2012.754398>
- Olim. E. G. (1968). The Self-Actualizing Person in the Fully Functioning Family: A Humanistic Viewpoint. *The Family Coordinator*, 17 (3), 141-148. <https://doi.org/10.2307/582253>
- Ooi, S. H., Choi, S. L., & Rabeatul Husna, A. R. (2015). An Analysis on the Relationship Between Parenting Styles and SelfEsteem of Stdents of A University in Malaysia: A Case Study. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 300–310. <https://doi.org/10.5901/mjss.2015.v6n4s3p300>
- Otway, L. J., & Carnelly, K. B. (2012). Exploring the associations between attachment security and self-actualization and self- transcendence. *Self and Identity*, 12, 217- 230. <https://doi.org/10.1080/15298868.2012.667570>
- Peng, B., Hu, N., Yu, H., Xiao, H., & Lou, J. (2021). Parenting Style and Adolescent Mental Health: The Chain Mediating Effects of Self-Esteem and Psychological Inflexibility. *Frontiers in Psychology*, 12, 1-11. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.738170>
- Pervin, L. A. (2008). Personality psychology: Current status and prospects for the future. *Polish Psychological Bulletin*, 39 (4), 171–177. <https://doi.org/10.2478/v10059-008-0024-5>
- Poorsheikhali, F., & Alavi, H. R. (2015). Correlation of Parents' Religious Behavior with Family's Emotional Relations and Students' Self-actualization. *Journal of religion and health*, 54 (1), 235–241. <https://doi.org/10.1007/s10943-013-9809-8>
- Ryumshina, L. I. (2013). Traits of the Self-actualized Personality in the Modern Russian Politicians. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 86, 396 – 401. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.08.586>
- Rogers, C. R. (1961). *On Becoming A Person: A Therapist's View on Psychotherapy*. Boston: Houghton Mifflin Company.
- Samimi Z, Shaban basim F, Soleymani A. (2020). Explaining sense of self-actualization among students on the basis of perceived social support and social capital. *refahj*. 20 (78), 201-228. [In Persian] <http://dorl.net/dor/20.1001.1.17358191.1399.20.78.1.1>
- Safarzaei M, Ameri F, Mehrinejad S A, Peivastegar M, Khodabakhsh Pirkalani R. (2020). Psychometric properties of the Psychological Flexibility Questionnaire among students. *Journal of research in psychological health*, 14 (2), 50-65. [In Persian] <https://doi.org/10.52547/rph.14.2.50>
- Sarici Bulut. S. (2018). Obstacles to Self-actualization of College Students-The Case of Gazi Faculty of Education. *Universal journal of educational research*, 6 (10), 2271- 2279. <https://doi.org/10.13189/ujer.2018.061026>
- Seginer, R., Vermulst, A., & Shoyer, S. (2004). Theindirectlinkbetween perceived parenting and adolescent future orientation: A multiple step model. *International journal of behavioral development*, 28, 365–378. <https://doi.org/10.1080/01650250444000081>
- Seyyed Mirzae, S. Z., Hatami, M., Hobi, M. B., Hasani, J. (2022). The role of metacognition, tolerance of ambiguity and psychological flexibility in predicting resilience. *Journal of psychological sciences*, 21 (117). 1799- 1813. [In Persian] <https://doi.org/10.52547/JPS.21.117.1799>
- Seyyed Purmand N S, Issazadegan A, Soleymani E. (2022). Examining of working memory and cognitive flexibility based on high/low levels of worry and intolerance of uncertainty. *Journal of psychological science*. 21(113), 939-952. [In Persian] <https://doi.org/10.52547/JPS.21.113.939>
- Shokri L, Mehri nia F. (2020). Effectiveness of self - differentiation training on psychological resilience and feeling entrapment in the mothers of the children with attention deficit and hyperactivity disorder (ADHD). *Journal of psychological science*. 19(92), 1031-1040. [In Persian]

- <http://dorl.net/dor/20.1001.1.17357462.1399.19.92.2.2>
- Sijuwade, P. O. (1996). Self actualization and locus of control as a function of institutionalization and *non institutionalization in the elderly*. *Social Behavior and Personality*; 24(4):367-374. <https://doi.org/10.2224/sbp.1996.24.4.367>
- Schultz, D. P., & Schultz, S. E. (2013). *Personality theories*. Translated by Yahya Seyed Mohammadi, Tehran: Virayesh [In Persian]
- Singh, P. K. T., & Mofrad, S. (2015). Psychological Flexibility with flexible parents. *International Journal of Management and Applied Science*, 1 (8), 103-105. <https://doi.org/10.1016/j.ridd.2023.104490>
- Steven Booth, A., & Cameron, F.M. (2020). Family event participation: Bulding flourishing communities. *International journal of event and festival management*, 11 (2), 223- 238. <https://doi.org/10.1108/IJEFM-10-2019-0048>
- Stevens, J. (1994). *Structural Equation Modeling with Lisrel*. Translated by Heydar Ali Hooman, 2013, Tehran: Samt. [In Persian]
- Taj, F., Pourebrahim, T., Sadeghi, M., & Khoshkonesh, A. (2013). The correlation of attachment styles with self-actualization in Psychotherapist in Tehran. *Quarterly journal of career & organizational Counseling*, 5 (6), 28-45. [In Persian] <https://www.magiran.com/paper/1219889/the-correlation-of-attachment-styles-with-self-actualization-in-psychotherapist-in-tehran?lang=en>
- Tanhaye Reshvanloo, F. (2008). *The relationship between perception of parenting styles and academic achievement, the mediating role of academic motivation*. Unpublished M. A. thesis, Faculty of psychology and educational sciences, Tehran University, Iran.
- Twiselton K, Stanton SCE, Gillanders D, Bottomley E. (2020). Exploring the links between psychological flexibility, individual well-being, and relationship quality. *Pers Relationship*, 27, 880–906. <https://doi.org/10.1111/pere.12344>
- VandenBos, G. R. (2007). *APA Dictionary of Psychology*. Washington, DC: American Psychological Association.
- Weinfeld, N., Sroufe, A., Egeland, B., & Carlson, E. (1999). *Individual differences in infant-caregiver attachment*. In J. Cassidy & P. Shaver (Eds.), *Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications*, 68-88, New York: Guilford Press.
- Wienke Totura, C. M., MacKinnon-Lewis, C., Gesten, E. L., Gadd, R., Divine, K. P., Dunham, S., & Kamboukos, D. (2009). Bullying and victimization among boys and girls in middle school: The influence of perceived family and school contexts. *The journal of early adolescence*, 29(4), 571-609. <https://doi.org/10.1177/0272431608324190>
- Williams, K. E., Ciarrochi, J., & Heaven, P. C. (2012). Inflexible parents, inflexible kids: A 6-year longitudinal study of parenting style and the development of psychological flexibility in adolescents. *Journal of Youth and Adolescence*, 41 (8), 1053–1066. <https://doi.org/10.1007/s10964-012-9744-0>